

2481

פרוטוקול מס' 44/א
מישיבת ועדת הכספים
סיום ג' כ"ב בשבט תשי"ח - 11.2.58
בשעה 09.00

השתתפו:

חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. בהיר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- נ. לוין
- ש. לורנץ
- ז. סוזאייב
- י. ספיר
- י. קרגמן
- מ. קלמר
- ז. צור
- ח. רובין

מוזמנים:

ד"ר סוזס - מבקר המדינה
מר מאירי - מנהל משרד מבקר המדינה

סדר-היום:

הצעות לתיקון חוק מבקר המדינה (קריאה שניה).

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

י. בדר:

רצוני למסור הודעה: אני מצטער שבישיבת הכנסת אמש ובדברי כלפי יושב ראש ועדת הכספים הקדחתי קצת את התנשיל. כיוון

שידעתי שבקריאה ראשונה אין לי שום סיכוי להכניס הסתיגויות, את ההצעות המיוחדות שלי, שלפי מיטב ידיעותי לא היה להן סיכוי להתקבל בוועדה, השארתי לקריאה שניה. ואני כמובן לא אאכזב את הוועדה על ידי אי-הצעת הצעות אלו.

היו"ר י. גורי: בסיום ועבוד לסדר היום, ברצוני להביא לידיעתכם מכתב שנתקבל מנשיאות הכנסת בדבר תוספת תקציב. (קורא את המכתב).

אני מסער שנקיים את הדיון בענין זה בראשית הדיון על התקציב ולפי סדר הדיון החדש אפשר יהיה להקדים את אשור תקציב הכנסת, ואז הנשיאות תוכל להתחיל בניצוע התכנית הזאת. אני מניח שחברי הועדה מסכימים שיש לתת לענין זה דין קדימה על כל שאר הענינים.

י. בדר: האם ענין זה נדון בוועדת המסנה של ועדת הכנסת לתקציב הכנסת?

מר רוזטי: לא. הבאתי את הענין לתשומת לבו של ינ. ועדת הכנסת ושאלתיו אם הוא יכול למצוא דרך לוותר על שלב זה מאחר והענין הוא דחוף והוא השיב, כי תוספת זו אנו יכולים להביא לקריאה שניה.

י. בדר: אני מתנגד לאשור פרילימנרי, אך לא אתנגד לאשור סופי. אני חושב שבהתאם לתקנון הכנסת, לפני האשור הסופי, ראוי הענין לבוא לאשור ועדת המסנה של ועדת הכנסת. אני יודע שבזמן האחרון יו"ר ועדת הכנסת אינו מתחשב בתקנון הכנסת מתוך בטחון מופרז, שכל מה שיעשה ימצא תמיכת הרוכ. אינני חושב שאפשר להמשיך בשיטה זו.

מר רוזטי: להגנתו של חבר הכנסת אזניה, אני חייב להגיד שהוא היה האיש שבכל פעם דרש שחלק זה של התקנון האומר שתקציב הכנסת יעבור יקויים הלכה למעשה. לכן אינני חושב שהערה זו, עם כל הכבוד לחבר הכנסת בדר, במקרה זה היתה במקומה.

היו"ר י. גורי: אנו מאשרים את התוספת הזאת אשור פרילימנרי והאשור הסופי יבוא בעוד שבועיים.

ועתה אנו עוברים לסדר היום - הצעות לתיקון חוק מבקר המדינה (שניה):

סעיף 1 - נתקבל

סעיף 2 - "תיקון סעיף 5".

מר קטרון: לאחר שחוק זה יתקבל אנו רוצים להוציא חוק חדש לפי פקודת סדרי השלטון והמשפט. כאשר שוחחתי עם מר שלי, ביקש לאפשר לו לשנות את המספור ולכן בא סעיף זה.

סעיף 2 - נתקבל

י. בדר: ברצוני להציע תיקון בסעיף 4 בחוק המקורי. במקום המלים "עם ועדת הכספים של הכנסת", אני מציע לכתוב: "עם ועדת בקורת מיוחדת שתבחר מתוך חברי הכנסת."

היו"ר י. גורי: לגופו של ענין ידועות העמדות. אך גם אליבא דידך אינך יכול להגיד "ועדת בקורת", כי זה יוצר משמעות שאינה מתישבת עם התפקיד. זו אינה ועדת בקורת, אלא ועדה המקיימת קשר עם המבקר.

א"ר מונט: אפשר לומר - ועדה לעניני בקורת המדינה.

י. בדר: אני מקבל זאת, ורוצה לנמק את הצעתי.

היו"ר י. גורי: אני חושב שחברי הועדה שהכינו את החוק בשלב זה צריכים לוותר על ההנמקה.

י. בדר: הייתי מקבל זאת ברצון. אבל אם אעשה זאת, יאמר לי מר גורי מעל במת הכנסת, שבוועדה אני נוהג אחרת מאשר במליאה, במליאה אני מנמק הצעה כזאת בחדיפות יתר, ובוועדה אינני מנמק אותה.

ועדת הכספים, לפי הנסיון עד היום, אינה מסוגלת לספל בענין זה. והראיה שאף פעם לא סיימה את עבודתה על הדוח השנתי של המבקר במועד שנקבע.

ד"ר סוזס: פרט לפעם אחת.

י. בדר: נכון, אבל אז הכנסת לא דנה בזה, כן נכשלה הועדה לא פעם בטיפו בדוחות הנפרדים של המבקר. אני חושב שאפילו היום נמצאים בסדר יומה של הועדה 2-3 דוחות שהועדה צריכה לספל בהם.

אשר לוועדת משנה, מבחינת החוק הקיים ועדת המשנה לא תשנה מאומה ואסביר מדוע. סמכות ועדת הכספים, כפי שהנה כיום, היא סמכות סטטוטורית. סמכות סטטוטורית אין הועדה רשאית להעביר למישהו אחר, אפילו לא לוועדת המשנה שלה.

א. בהיר: אפילו אם זה ייאמר בחוק?

י. בדר: אינני מדבר על תיאוריה, אני מדבר על ההצעות כפי שהן לפנינו. כל דבר בלתי-חוקי שמכניסים אותו לחוק, הופך לחוקי. אבל אינני מדבר על כך. אני מדבר על ההצעה כפי שהובאה לקריאה ראשונה. כיוון שכך הועדה אינה רשאית להעביר ענין זה לשום ועדת משנה. הועדה יכולה למסור לוועדת משנה או למספר חברי כנסת, או למזכיר הועדה לעשות את עבודת ההכנה, אבל הן תהיינה עבודות הכנה ותו-לא. והועדה לא תהיה פטורה מהחובה לבדוק את הענין באופן ישיר, לדון בו, ולהחליט לפי שיקוליה היא. לכן אין שום פתרון לבעיה על ידי הקמת ועדת משנה. ואני מציע לוועדה לקבל את הצעתי.

היו"ר י. בדר: אינני רוצה להכנס מחדש לויכוח לגופו של ענין. אבל אני חולק על תפיסתו המשפטית של מר בדר. איננו יוצרים שום מעמד סטטורי לוועדת משנה, אנו קבענו נוהל - ואין לו משמעות משפטית - שכל ועדת משנה המביאה ענין מסויים על דעת כל הועדה, אין הועדה רואה חובה לעצמה לדון בענין אלא היא רק מצביעה. יכול לבוא מר בדר ולומר: לגבי כל ועדות המשנה - אבל במקרה זה אני מציע שלא נוהג כך, ואפילו אם הענין יתקבל פה אחד יש לשמור על זכותם של חברי הועדה שאינם יושבים בוועדת המשנה להתווכח על ענין זה. זהו שנוי נוהל שבבוא המועד אפשר להציע אותו. רשאית הועדה לתת אמון בחלק מחברי ועדת הכספים שהינו את החמך ביושב לב. היא יכולה לתת אמון גם בחברי כנסת אחרים שסיעה מסויימת תשלח לוועדה זו.

אילו רצינו לשוות לוועדת המשנה מעמד סטטורי, שהיא מחליטה במקום ועדת הכספים - היה צורך מר בדר. אבל איננו מציעים זאת. ולכן אינני מבין את הנעיה המשפטית שעורר מר בדר.

מר בדר סבור שצריך להסיע בוועדה מיוחדת; רוב הועדה סבור שצריך להסתייע בוועדת משנה. והיה, אם הנסיון לא יצליח - בחזור ונדון בשאלה, ואולי נקבל הצעתו של מר בדר.

י. בדר: נכון הוא, כי עבודת הכנה יכולה להעשות על ידי ועדת משנה, ובלבד שהצעד הפורמלי האחרון - סיכום ההצעות, ייעשה על ידי הועדה. אבל כאשר מעבירים ענין זה לוועדת משנה רק לשם הכנה, העברה זו היא פחות יעילה מזו שאני מציע.

היו"ר י. גורי: יש הצעה להשאיר את הסעיף כפי שהוא, כמובן בשים לב להחלטת הועדה שהודענו עליה מעל במת הכנסת, ויש הצעה של מר בדר. אני מעמיד את ההצעות להצבעה.

ה צ ב ע ה

י. ספיר:

מתי תוקם ועדת המשנה?

היו"ר י. גורי:

מיד לאחר שהכנסת תאשר את החוק. ולכשתוקם ועדת המשנה, אציע לוועדת הכספים לבקשה לגשת מיד לעבודה.

י. בדר:

אני מציע להוסיף סעיף 4(א) האומר: המבקר ימסור לוועדה, בצורה הנראית לו, מדי חודש בחודשו, דו"ח על עבודתו, התקדמותה ועל מה שהגיע לידיעתו מהלכרים הנזכרים בסעיף 10.

סעיף זה אינו מכוון משום בחינה נגד המבקר, וכדי לסנוע רושם זה, הוספתי את המלים "בצורה הנראית לו". הכוונה היא שיהיה קשר קבוע בין המבקר והועדה, והמבקר לא יופיע בפני הועדה אחת לשנה, אלא תהיה חובה סטטוטורית על הועדה להפגש עם מבקר המדינה אחת לחודש.

היו"ר י. גורי:

מיד נשמע דעתו של המבקר בענין זה, אבל לפי דעתי סעיף 4 אמ"קוראים אותו כלשונו עד תומו, מבטיח את המטרה אליה מכוון מר בדר, אלא שלא נאמר בו "מדי חודש בחודשו" אלא בכל עת שייראה לו או שיידרש על ידי הועדה. גם אם המבקר לא ימצא לנכון למסור דו"ח, יכולה הועדה לדרוש ממנו בכל פעם, ואפילו אחת לשבועיים.

ד"ר מוזס:

ברצוני להעיר שתי הערות להצעתו של מר בדר - האחת עובדתית והשניה עקרונית. אני מסכים עם ד"ר בדר בנקודת המוצא שלו. אף אני חושב שההסדר החדש צריך להביא לקשר יותר אמיץ בין הועדה ומבקר המדינה. כבר אמרתי בהזדמנות קודמת שלעתיים קרובות הבעתי משאלה להתייעץ בשאלות מסויימות המתעוררות מדי פעם בפעם, והייתי שמח מאד אילו נתנה לי הזדמנות לעשות זאת.

אבל לגבי הצעתו הקונקרטיית של מר בדר, אני רוצה להגיד מבחינה עובדתית, שהגשמת הצעה זו היחה מביאה לידי כך שהייתי צריך למסור לוועדה מדי חודש בחודשי את החלק העשירי של ספר הבקורת לגבי המדינה וחלק נוסף באותו גדל לגבי שאר שטחי הבקורת. דבר זה הוא בלתי אפשרי. היה רצוי לקיים פגישות קבועות בין המבקר והועדה שתהיינה מוקדשות לבירור שאלות מסויימות, כמו שאלת צורת ביצוע ההסדר החדש לגבי האגודים.

מבחינה עקרונית הנוסח שהציע מר בדר יכול לעורר רושם, שכפי שאני מקווה לא היה בדעתו של מר בדר לעורר, כאילו בדעת הועדה לקבוע מדי חודש בחודשי אם המבקר היה די חרוף. לא יהיה מבקר מדינה שיקבל זאת.

י. בדר:

אני מציע נוסחה מתוקנת: "המבקר ימסור לוועדה, במידה הנראית לו, מדי חודש בחודשו דו"ח על עבודתו והתקדמותה, ועל מה שהגיע לידיעתו מן הלכרים הנזכרים בסעיף 10, ויביא לפניו בעיות בקורת המדינה, שלפי דעתו ראויים לבירור בוועדה". הוספתי הסיפא בעקבות דברי המבקר. על ידי כך נעלם העקץ עליו דיבר המבקר.

ד"ר מוזס:

פרט למלים "מדי חודש בחודשו".

י. בדר:

אילו היה סכוי שהצעתי תתקבל, הייתי אומר "מדי פעם בפעם".

היו"ר י. גורי:

זה נאמר בסעיף 4: "בכל עת שייראה לו". פירוש הדבר - מדי פעם בפעם.

אני מעמיד להצבעה סעיף 4(א) כפי שהוצע על ידי מר בדר.

ה צ ב ה

סעיף 4(א) כפי שהוצע על ידי מר בדר - נדחה

הסתייגות למר בדר.

י. בדר: בסעיף 5 בחוק המקורי אני מציע להוסיף סעיף קטן (ה): "להיות מועמד לכנסת או לגור נבחר אחר".

כידוע לשופט אסור להיות מועמד לכנסת, והוא הדין לגבי הרמטכל. אני חושב שלא יהיו חלוקי דעות גם מצד מבקר המדינה, שמבקר המדינה אסור לו להיות מועמד לכנסת ולרשויות המקומיות.

ד"ר מוזס: קשה לתאר מועמד לכנסת שאסור לו להיות פעיל בחיים הפוליטיים. אבל אם אפשר לתאר דבר כזה, אני בהחלט מסכים שהחוק יאסור זאת במפורש, אלא שאז נחוץ להתאים את הנוסח של סעיף זה לנוסח של סעיף 5(א). זאת אומרת, מבקר המדינה לא יהיה מועמד לכנסת א ולרשות מקומית. אבל אני מבין שאין כוונה לאסור על מבקר המדינה לשמש כנשיא של אגודה.

י. בדר: לא, אין הכוונה לחברות בנשיאות האוניברסיטה או הטכניון או מוסדות דומים.

י. ספיר: תפקידים מסוג זה של שופט, רמטכ"ל ומבקר מדינה שאינם תפקידים פוליטיים; אבל יש להם עמדה צבורית שמבחינת הבחירות יש לה משמעות מיוחדת במינה. הכוונה היא אפוא למנוע ששופט או מבקר המדינה ישמש נכס פוליטי שאפשר יהיה להשמש בו אפילו למועמדות בלבד.

ז. סוזאייב: האם מבקר המדינה יכול להיות חבר מפלגה?

ד"ר מוזס: חבר בלתי פעיל.

היו"ר י. גורי: בדרך כלל הדבר מובטח למעשה, אבל מאחר שהתעוררה השאלה, אין כל טעם להתנגד לאסור על מבקר המדינה להיות מועמד לכנסת. ואנו נבקש את היועץ המשפטי למצוא את הנוסח המתאים ולשלבנו במקום הנכון.

ד"ר מוזס: אני הייתי מציע לחלק סעיף(א) לשני סעיפים; באחד ייאמר שאסור למבקר המדינה להיות מועמד לכנסת או לרשות מקומית. ובשני ייאמר, שסותר למבקר המדינה להיות חבר בהנהלה של חברה או אגודה - - - .

י. ספיר: נניח שמבקר המדינה מנהל מ"מ עם חברה מסויימת על קבלת תפקיד המנהל בחברה שנה לפני שיתפטר מרצונו הטוב. במקרה כזה יש בזה טעם לפגם.

היו"ר י. גורי: לפי דעתי הבעיה שעורר מר ספיר אין לה פתרון בחוק. האישיות של מבקר המדינה - מבקר המדינה הנוכחי וכל אישיות שתבוא במקומו - היא אישיות שהצבור נותן בה אמון. הכנסת בחרה בד"ר מוזס פה אחד. והוא יודע למה מחייבת אותה משרה זו. אין זה מתקבל על הדעת שמיד עם הבחרו למשרה זו יתחיל לנהל מ"מ על כניסתו כמנהל לחברה מסויימת.

י. ספיר: לגבי שרים נאמר במפורש, ששנתים לאחר שחל לכהן כשר אסור לו להיות מנהל באיזו שהיא חברה. סוף-סוף גם השרים אינם חשודים באינטרסים פרטיים של מעילות ודברים מסוג זה. בכל זאת נקבע לגביהם כלל זה. אני חושב שכלל זה צריך לחול גם על מבקר המדינה. אולם היות ומבקר המדינה אינו שליח של מפלגה פוליטית, הייתי מציע לצמצם את התקופה ולהעמידה על שנה וחצי במקום שלש שנים, וכאשר יעזוב, יקבל פצוי מסויים.

היו"ר י. גורי: יש הבדל בין שר ובין מבקר המדינה. השרים הם אנשים גזונים, אבל יכול להיות לשר משוא פנים פוליטי, ומשוא פנים פוליטי מקיף גם את השטח הכלכלי ושטחים רחבים אחרים. לתפקיד מבקר המדינה אנו בוחרים באדם שאין לו כל משוא פנים, כי הוא אינו עושה

את עבודתו מחוץ משוא פנים לגוף כלכלי זה או אחר. כיוון שכך, אני
חושב שיש צורך בסעיף כזה.

מר קטרון: אני מציע לנהוג במקרה זה כפי שנהג המחוקק לגבי
השופטים. בחוק השופטים יש סעיף האומר, ששופט לא
יהיה חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית. ובחוק הבחירות לכנסת
יש הוראה האומרת, ששופט לא יהיה מועמד לבחירות לכנסת. יש טעם
שענין ייחוד הכהונה ימצא את פתרונו בחוק הדן באותו ענין; היינו חוק
השופטים לגבי שופטים, וחוק מבקר המדינה - לגבי מבקר המדינה. מאידך,
שאלת המועמדות צריכה להכלל בחוק הבחירות לכנסת. ואולי רצוי להציע
לוועדת הכנסת לחקן את חוק הבחירות לכנסת ברובו שהוא חל על השופטים.

ג. בדב: אני מעדיף שהוראה זו תכלול בחוק מבקר המדינה.
וזאת משתי סיבות - האחת - חוק זה עומד בפני קריאה
סופית. השניה - הכוונה היא לא רק לכנסת אלא גם לרשויות המקומיות.

ד"ר מחס: אני חושב שמסבירה שהזכיר ד"ר בדר, נכון יהיה שחוק
מבקר המדינה יסדיר שאלת מועמדותו של מבקר המדינה
לכנסת ולרשויות המקומיות.

כן חושב שני שבפרינציפ מוצדק שיהיה הסדר מקביל לגבי המ
להסדר החל על השרים, אלא שיש צורך להכניס שנוי: במקום המלים "חברה
שהיה לה קשר עם הממשלה" יבואו המלים "גוף מבוקר". בצורה זו אני מקבל
ברצון סעיף מקביל לסעיף החל על השרים.

היו"ר י. גורי: פירוש הדבר שאנו מקבלים שני תיקונים:
(א) מבקר המדינה אינו יכול להיות מועמד לכנסת ולרשויות
המקומיות.

(ב) הסעיף החל על השרים יחול על מבקר המדינה לגבי
גופים מבוקרים, וסעיף זה ישולב בחוק מבקר המדינה.

אני מבין שאין התנגדות לשני תיקונים אלה ולכן
לא אעמידם להצבעה.

אנו עוברים לסעיף 3 - "תיקון סעיף 7".

י. בדר: בסעיף 7(א) אני מציע להוסיף את המלים: "כל אגף
שבו וכל מחלקה". לכאורה אין זה מוסיף הרבה, כי כל
משרד כולל גם אגפים ומחלקות. אבל כוונתי היא, שהמבקר לא יסתפק בקביעה:
בקרתי משרד זה או אחר, אלא יוסיף פירוט של האגפים והמחלק שביקר באותו
משרד.

ד"ר מוזס: הצעת ד"ר בדר משקפת את הויכוח שנערך אשתקד בענין
הרשימה שיש להגיש. בהצעותי החשבתי בדעות שהושמעו
בויכוח זה והצהרתי בוועדה, שבדעתי לפרט את כל היחידות העיקריות.
אבל חשבתי, ואולי חושב גם עכשו, שאין זה נכון לשנות סעיף 7, כיוון
שגוף מבוקר זה המשרד שבראשו עומד השר. אבל בסעיף 11(א) (1) הצעתי:
יפרט את כל הגופים לביקר ואת יחידותיהם העיקריות.

י. בדר: אני מקבל נוסח זה.
בסעיפים (7) ו-(8) אני מציע למחוק את הסיפא:
"אלא אם הועדה או המבקר החליטו על כך ובמידה

שהחליטו".
הפעם לא אנמק את הצעותי, ואבקש את מר בהיר שלא להסיק
מכך שבוועדה אני פחות אופוזיציוני מאשר במליאה.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה הצעות מר בדר.

ה צ ב ע ה

הצעות מר בדר - נדחו.

הסתייגות למר בדר

מר קטרון: אני מבקש לחזור לסעיף 5. אתם אמרתם שהכלל הוא ברור: מי שהיה מבקר המדינה אסור לו במשך 3 שנים להיות חבר הנהלה של גוף מבוקר. לי אינו ברור כלל זה. האם אסור לו להיות עובד מדינה במשך שלש שנים? מדוע? האם זוהי הכוונה? כל משרד ממשלתי הוא גוף מבוקר, ולדעתי אין כל מניעה שמי שהיה מבקר המדינה יהיה מנהל כללי של משרד ממשלתי.
אני חושב שאסור למבקר המדינה להיות מועמד לכנסת ולרשויות מקומיות.

בחלק השני של הסעיף צריך לומר, כי מי שהיה מבקר המדינה אסור לו משך 3 שנים מתום כהונתו להיות חבר בהנהלת גוף מבוקר, ואתם צריכים להחליט על רשימת הגופים המבוקרים.

היו"ר י. גורי: לפי דעתי ברור שאין כוונה, שאסור למבקר המדינה להיות עובד המדינה. ולכן אני מציע להוציא סעיף 7(ב)(ג)(ד)(8).

הצעת היו"ר מר גורי - נתקבלה.

היו"ר י. גורי: מתעוררת השאלה אם מותר לו להיות חבר הנהלה של מוסד לא עסקי?

מר קטרון: אני מציע לומר: מי שהיה מבקר המדינה אסור לו משך 3 שנים מתום כהונתו להיות חבר בהנהלת חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים, שהוא גוף מבוקר לפי סעיף 7(3)(5)(8).

הצעת מר קטרון - נתקבלה.

י. בדר: בסעיפים 7(7)(8) אפס מציע למחוק את המלים "אלא" ו"או המבקר".

הצעת מר בדר - נדחתה

הסתייגות למר בדר

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף 4 - "תיקון סעיף 8".

סעיף 4 - נתקבל

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף 5 - "תיקון סעיף 9".

ז. סוזאייב: בהצעת התיקון הוצאה הפסקה "שלא מילא גוף מבוקר הוראות סעיף זה, יודיע על כך המבקר לוועדה".
האם היחה סיבה מיוחדת להוצאת פסקה זו? אם לאו - אני מציע להחזירה.

ד"ר מוזס: המגמה היחה, שלאור היקף עבודתו על המבקר לפנות אל הועדה רק כאשר תוצאות הבקרת כבר בנמצא, ולא כאשר העניין נמצא בבקורת. נוסח פסקה זה נתקבל מתוך הנחה שהמבקר יזקק לעזרה: חוץ כדי עבודתו. מתברר שאין צורך בכך.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה הצעת מר סוזאייב.

ה צ ב ע ה

הצעת מר סוזאייב - נדחתה

א זכות הסתייגות למר סוזאייב

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף 6 - "חוספת סעיף 9(א)".

י. בדר: אחרי סעיף 9(א)(1) אני מציע להוסיף סעיף: "דין רואה חשבונות העוסק בראיית חשבונות של אגוד כדין שאר רואי החשבונות, אולם בקבלת הוראות ולגבי פטוריו יהיה נתון למרותו של המבקר בלבד.

כאשר דנו בסעיף זה בישיבה הקודמת בקשתי ממבקר המדינה אינפורמציה, כמה עולה למדינה החזקת רואי החשבונות באגודים, והמבקר אמר שאפשר לבדוק זאת. אם המבקר יוכל למסור אינפורמציה זו עכשו - אשמח, אם יוכל למסור אינפורמציה זו לפני הקריאה השניה של החוק בכנסת - אשמח; אם לא יוכל למסור את האינפורמציה לפני הקריאה השניה, אבקשו למסור לי אינפורמציה זו לפני הדיון על תקציב המדינה, כי יש לי חשש שקיימת דיספרופורציה בין המחיר שהמדינה משלמת בעבור עבודתו של המבקר לבין מה שהיא משלמת לרואי החשבונות באגודים הממשלתיים.

היו"ר י. בדר: הצעתו של מר בדר אינה חדשה. בין ההצעות שדובר עליהן בענין זה הייתה הצעה לראות את רואי החשבונות כעובדי משרד מבקר המדינה. שקלנו בדבר והחלטנו בשלילה. עכשו חוזר ומעלה מר בדר הצעה זו, שאינה חדשה ולכן אינה מחייבת ויכוח מחודש.

ז. סוזאייב: לאור הבירורים שהתקיימו בינתיים ולאור כמה עובדות שהגיעו לידיעתי, אני רוצה להכניס תיקון בסעיף זה, אלא שעדיין אין לי הנוסח המתאים.

אינני מציע לקבל הצעתו של מר בדר לתח סמכות למבקר המדינה לגבי פטורי רואי החשבונות. אין זה מעשי. לעומת זאת הייתי מציע שבהוראה פנימית, או בפניה של ועדת הכספים לממשלה ייאמר, כי הממשלה צריכה להודיע מראש לנציגיה בחברות הממשלתיות, שהסמכות להציע מועמד לתפקיד רואה חשבונות היא מעבירה לידי מבקר המדינה.

היו"ר י. גורי: זה נאמר בחוק.

ז. סוזאייב: לא, בחוק נאמר שזה ייעשה מתוך התייעצות עם המבקר.

היו"ר י. גורי: אם אנו רוצים שלמבקר תהיה הסמכות למנות רואי חשבונות - נכניס סעיף כזה בחוק. אבל כבר אמרנו, שאם הנסיון יוכיח שהסעיף שהכנסנו אינו מספיק, נמצא לכך תיקון בחוק, ולא בחוק המבקר אלא בחוק החברות. לפי שעה אני חושב שהנוסח המצוי בחוק המבקר הוא המתאים ביותר.

ז. סוזאייב: אני מבקש רשות להסתייג ולנמק הסתייגותי מעל במת הכנסת.

ד"ר מוזס: המלים "הוראות ופטורים" בהצעתו של מר בדר אין מקומן לגבי רואי חשבונות. אין איש שיכול לתת הוראות לרואי חשבונות ולגביהם אינם באים בחשבון פטורים. מה שאפשר לדרוש בצורת הוראות כלול בסעיף מס' 2 של הטיוטא. פטורים של רואי חשבון באים לידי בטוי על ידי מנזיו או החלפתו באספה הכללית של החברה. השאלה היא אפוא רק שאלת קבלתו של רואה חשבון. ואם מישהו רוצה להעניק למבקר המדינה את הסמכות הזאת בחוק, צריך להציע מנזי.

אשר להצעתו של מר סוזאייב - הוא הצביע על פרובלמה טכנית חשובה. למעשה נחוץ שכל המשרדים הנוגעים בדבר ישתתפו בהסדר זה, ואולי אפשר להוסיף במכתב של היו"ר הועדה לממשלה, שנחוץ שכל המשרדים הנוגעים בדבר יגיעו לידי הצעה בדבר רואה חשבונות ויעבירו הצעתם למבקר המדינה שיוכל לנקוט עמדה.

היו"ר י. גורי: בהמשך לדברי המבקר אני יכול להודיע, שאערוך את המכתב בהתייעצות עם המבקר ואביא את נוסח המכתב לאשורה של ועדת הכספים.

י. בהיר: אני מבין שההחלטה על עצם הענין נדחת לפי שעה.

היו"ר י. גורי: במידה והדבר צריך לקבל בטוי בחוק, איננו מחליטים עכשו.

א. בהיר: אני מבקש רשות לחזור לענין כאשר נדון לגופו של ענין. המצב שתיאר מר סוזאייב אינו בריא. ואם המבקר אינו רוצה למנות את רואי החשבונות, צריכה לעשות זאת הממשלה.

י. בדר: אני הייתי שמח מאד אילו הייתי מקבל תשובה על שאלתי כמה עולה למדינה החזקת רואי החשבונות באגודים הממשלתיים.

צ"ר מוזס: משרדי ניגש לבדיקה זו, אבל היא טרם נסתיימה. אני חושב שתוך שבועיים נוכל להביא לועדה תוצאות הבדיקה.

היו"ר י. גורי: אני מעמיד להצבעה הצעתו של מר בדר לסעיף 9(א).

ה צ ב ע ה

הצעה מר בדר - נדחתה

הסתייגות למר בדר

היו"ר י. גורי: אנו עוברים לסעיף 7 - " החלפת סעיף 10".

מר קטרון: בסעיף קטן (ב) אני מציע להוסיף את המלה "גם".

היו"ר י. גורי: אני מציע לומר "וכן רשאי המבקר".

ה צעת היו"ר י. גורי - נתקבלה.

(המשך הישיבה רשמה שוב)

ח. רובין:
אני מציע שהוועדה תוכל להחליט ביזמתה
היא על הקמת ועדת חקירה, גם אם המבקר
לא הציע זאת. נאמר: "רשאיית הוועדה, בין לפי הצעת המבקר ובין
לפי הצעת אחד מחבריה, להחליט כי תמונה ועדת חקירה מיוחדת".

י. בדר:
אני תומך בהצעה זו.
כן אני מציע: בסעיף (א) למחוק את
המלים "ואם ראה צורך" ולהוסיף "ולדיעת הוועדה" בסוף;
בסעיף (ב) אני מציע למחוק את המלים "הנראים למבקר ראויים לדיון
הוועדה"; בסעיף (ג) אני מציע לה סוף "ולדיעת הוועדה".

הצרוף של תנאי (הנראים למבקר ראויים)
עם ניסוח של חיוב (ימציא), הוא צרוף שבה כבר לבקרת חריפה על
ידי בית המשפט העליון בקשר לחוק נכסי נפקדים. על כן אני מתנגד לכך.

ד"ר קיסרון:
אם מתקבלת הצעה כזאת, אין הבדל בין
הסעיפים (א) ו(ב).

א. הרצפלד:
מה בקשר לרואי חשבון?

היו"ר י. גורי:
סוכם כי בענין זה נביא נוסח בהתייעצות
עם המבקר.

א. הרצפלד:
לדעתי לא יכולה לבוא בחשבון הצעתו של
ח"כ רובין, שכל אחד מחברי הוועדה יוכל
להציע ועדת חקירה, גם אם המבקר איננו בדעה זו.

הגו"ר י. גורי:
גם מבחינה עניינית זה לא יתכן, כי אם
ועדת הכספים יוזמת ועדת חקירה, היא
נכנסת בעצמה לדיון.

ז. סווייב:
אני מציע בסעיף (א) לומר "ימסור המבקר
לגוף המבוקר את מימצאי הבקורת ואת דרישותיו
לתיקון הליקויים, ואם ראה צורך בכך - גם מועד למילוי דרישותיו".
כן אני מסכים לתוספת שמציע ח"כ בדר "ולדיעת ועדת הכספים". לפי
דעתי צריכה הוועדה לשמור גם לעצמה זכות למנות ועדת חקירה, גם אם
אין יזמה לכך באה מן המבקר.

ח. רובין:
אינני רואה מה טעם לחשש מפני הצעה זו,
כי הלא ממילא מדובר במקרים חמורים
שהמבקר מוצא לנכון להביא לוועדה. יתכן שלדעתו הכל ברור ואין
טעם לחקור עוד. אם הרוב בוועדה לא יהיה בדעה זו, יוכל למנות
ועדת חקירה. בכחו של המיעוט רק להציע, והכנסת שומרת על זכות זן.

י. קרגמן:
אינני רואה פגם בהענקת הסמכות לוועדה
להקים גם ביזמתה ועדת חקירה, אולם אני
חושב שצריך לקבוע זאת בתקנון הקובע סמכויות הוועדות, ולא כאן.

היו"ר י. גורי:
חוק זה מטרתו לקבוע בשטח מסויים הן את
סמכויות מבקר המדינה והן את סמכויותיה
של ועדת הכספים. זו הצעה להוסיף סמכות אחת לוועדה.

א. כהן:
אני מצטרף להצעה למחוק את המלים "הנראים
למבקר", כי מובן מאליו שהוא יביא רק
מה שנראה בעיניו כי צריך להביא. המחיקה אינה פוגעת בענין.

אני מציע לכתוב "וכן רשאי המקר להציע
מינוי ועדת חקירה מיוחדת" בלי המלה "לוועדה". על ידי כך
נשארת האפשרות לפנות לאחד הגופים הרשאים להקים ועדות חקירה:
שר המשפטים, הממשלה ומליאת הכנסת.

ד"ר מוזס:
אני נוטה לקבל ההצעה שאם ועדת הכספים
באה למסקנה, על יסוד החומר שהמציא לה
המבקר, כי יש צורך בוועדת חקירה - תוכל אף ביזמתה היא להקימה.

הצעת ד"ר באדר לגבי סעיף קטן (א)
פרושה של המבקר יהיה למסור לוועדה דוח יומיומי של ליקויים,
על מה שנודע לחוליות בסדרת באוחו יום. הייתי מוכן ברצון לקבל
נוסח שיקבע קריטריון אובייקטיבי לבחירת הליקויים. מבחינה זו
אני חושב כי רצוי הנוסח שהציע ח"כ אידוב כהן: במקום "הנראים
לו ראויים לדיון" - "הראויים לדיון".

הצעתו של ד"ר באדר לגבי סעיף קטן (ג)
היא בלתי מעשית. כאשר יש חשש למעשה פלילי מוסר זאת המבקר
לחקירה על ידי המשטרה, אך עצם מסירת דוח על כך למוסד אחר,
נוחן לחשש בלבד גושפנקא שאין לו.

ד"ר קיסרון:
נכון שיש פגם אובייקטיבי בצרוף ביסוי
של חיוב לביסוי של בתיקה חפשית, אך
לעצם הענין הייתי מציע משום כך לומר בשני המקרים "ושאי".

ה צ ב ע ו ת

לסעיף (א):

הצעת י. באדר למחוק "ואם ראה צורך בכך" - לא נתקבלה
הסתייגות לי. באדר וז. סוזייב
" " להוסיף "ולידעת הוועדה!" - לא נתקבלה
הסתייגות לי. באדר וז. סוזייב

הצעת ז. סוזייב להוסיף "ואם ראה
צורך בכך, גם מועד למילוי דרישותיו" - לא נתקבלה
הסתייגות לז. סוזייב +++++

הצעת י. באדר להוסיף "גם מועד למילוי דרישותיו" - לא נתקבלה.
הסתייגות לי. באדר.

לסעיף (ב):

הצעת י. באדר למחוק "הנראים למבקר ראויים לדיון" - לא נתקבלה
הסתייגות לי. באדר

ח. רובין:
"ואם עשה כן, רשאת הוועדה למנות ועדת
חקירה".

א. כהן:
נוסח זה אינו מבהיר די הצורך שיש שלבים
מוקדמים, ואין מינוי ועדת חקירה הדרך
היחידה, כביכול, בא יכולה הוועדה לטפל בחומר כזה.

היו"ר י. גורי:
ברור שיש שלבים מוקדמים של דיון. עם זאת,
צריך לציין "ביזמת המבקר או הוועדה". צריך
להיות ברור שקודם כל שומעים דעתו של המבקר ורק אם אין הוא
מציע הקמת ועדת חקירה יכולה לבוא הצעה כזאת מצד הוועדה. אין
ליצור אח הרושם כאילו הוועדה מחמירה יותר מן המבקר.
התפקיד מוטל על המבקר, ואם הוא יציע הקמת ועדת חקירה, על פי רוב
תתקבל הצעתו.

ד"ר קיטרון: אני מציע לנסח זאת כך: "ואם עשה כן, ושאיח הוועדה, על פי יזמתה היא או לפי הצעת המבקר, למנות ועדת חקירה מיוחדת. משהוקמה, יהיו לה הסמכויות שנקבעו בפקודת ועדות החקירה."

הוחלט לקבל הנוסח המאפשר הקמת ועדת חקירה גם ביזמת ועדת הכספים.

ד"ר בדר: אני מציע למחוק את המלים "ואם עשה כן".

א. בהיר: לא ברור לי אם יש דרך פורמלית בה מקימה ועדה של הכנסת ועדת חקירה. בעבר היה שר המשפטים מבצע את עצם האקט של הקמת ועדה, על פי החלטת ועדה של הכנסת. אני מציע "משהחליטה כן הוועדה, תוקם ועדת חקירה על ידי שר המשפטים".

ח. רובין: בעבר היה זה מקרה יוצא מן הכלל ששר המשפטים הקים ועדה שהכנסת החליטה על הקמתה. אין לראות זאת כתקדים. ברור שלמי שיש הסמכות להקים ממשלה יש לו גם הסמכות להקים ועדת חקירה ואינו נזקק לשר בשביל זה. החידוש היחיד הוא שועדה כזו תוקם גם לפי יזמת ועדת הכספים.

י. בדר: הצעה כזאת מעמידה את שר המשפטים במצב משונה: הוא יצטרך להקים ועדה שתחקור ליקויים חמורים במשרדי ממשלה, שהוא שותף לאחריות קואליציונית עליהם. אם סמכותו פורמלית בלבד, היא מיותרת. אם סמכותו גם עניינית - היינו הוא יכול גם לא להקים - יש להתנגד לכך. מבחינת הפקדת הסמכויות במדינה אין זה רצוי בכלל.

א. בהיר: דרך הפרסום בצבור ברורה אם המינוי מעשה על ידי שר המשפטים. צריך להיות פרסום גם אם המינוי נעשה על ידי הוועדה.

הוחלט להוסיף המלים "הודעה על מינוי ועדת חקירה כאמור תפורסם ברשומות".

היו"ר י. גורי: אני בעד ההצעה ששר המשפטים ימנה את הרכב ועדת החקירה, אם ועדת הכספים תחליט - על פי יזמתה או על פי יזמת המבקר - שיש צורך להקימה ועדת כספים, על פי הרכבה הפוליטי, לא תוכל לגשת לבעיית ההרכב האישי של הוועדה גישה אובייקטיבית לגוף העניין.

א. בהיר: הצעתי היא: "החליטה ועדת הכספים על הצורך להקים ועדת חקירה כזאת, ימנה אותה שר המשפטים ויקבע סמכויותיה".

ז. סוזיב: אין טעם לחשוש מפני הרכבת ועדת החקירה על ידי ועדת הכספים. אם תתקבל החלטה על עצם הקמתה של ועדה כזאת, סימן שיש הסכמה כללית בוועדה לגבי הצורך לבדוק את העניין.

י. בדר: לדעתי יש להתנגד לכך שהוועדה תורכב על ידי שר המשפטים. מבחינת הרשויות במדינה, הרי אם פונה המבקר לוועדה בבקשה להקים ועדת חקירה, תדון בכך ועדת הכספים ויחליט בה הרוב הקואליציוני. מבחינת הפרדת הרשויות אין למסור גם את הרכב הוועדה לרשות המבצעת עצמה.

ד"ר מוזס:

תמיד הייתי בדעה שמקרה של הקמת ועדת חקירה יהיה מקרה נדיר מאד. אולם יש מקרים כאשר רצוי שמלבד בקרתם של פקידי מבקר המדינה, תחקור בענין גם ועדה מורכבת ממספר אנשים אוטוריטטיביים מבחינה צבורית.

הסיבות למינוי ועדת חקירה יכולות להיות משני סוגים: בעיות בעלות אופי ציבורי בעיקר, ובעיות בעלות אופי עובדתי בעיקר. במקרה הראשון חושבני כי יהיה זה נכון שהוועדה תקבע את ההרכב האישי של ועדת החקירה, ואילו במקרה השני רצוי אולי שש המשפטים יקבע את ההרכב (על ידי מינוי שופטים, למשל). הצעתי היא לכתוב "הוועדה תמנה, או תבקש את שר המשפטים למנות ועדת חקירה".

י. בדר: אני מסכים להצעה זו.

היו"ר י. גורי:

אני מוכן להסתפק בציון אחת משתי האפשרויות, מתוך הנחה שאם נשתמש בדרך השניה - היינו נציע לפנות לשר המשפטים בבקשה כי הוא יקבע את ההרכב האישי - לא יוכל מישהו לטעון כאן כי באופן ליגאלי זוהי זכותה הבלעדית של הוועדה.

ח. רובין:

אי אפשר לטעון זאת. מובן מאליו שהוועדה יכולה לפנות לשר המשפטים, כפי שהיא יכולה לפנות לשר האוצר, למשל, ואין צורך לכתוב זאת בחוק. אולם מאידך, לפי המבנה החוקתי שלנו לא יתכן לקבוע בחוק שהפרלמנט לא יכול למנות ועדה בעצמו.

ד"ר מוזס:

חשוב שהוועדה חדע כי קיימות שתי האפשרויות, גם אם בחוק כתובה רק אחת. אני מציע שיושב ראש הוועדה יודיע מעל במת הכנסת כי קיימות שתי הדרכים, אלא שבחוק צויינה רק אחת.

היו"ר י. גורי:

אם אין מעוררים על הנוסח שהציע המבקר, אני מקבל אותו. אך אם אומרים שאין זה אפשרי, אני מציע להשאיר רק את הנוסח הקובע כי לשם הקמת הוועדה פונים לשר המשפטים. הוועדה מחליטה רק על הצורך להקים ועדת חקירה:

קיסרון: "ואם עשה כן רשאי הוועדה, ביזמתה היא או על פי הצעת המבקר, להחליט כי תמונה ועדת חקירה שתחקור בענין. הרכב הוועדה ותפקידיה ייקבעו על ידי שר המשפטים."

היו"ר י. גורי:

הייתי מעדיף לומר: החליטה כן הוועדה, תפנה לשר המשפטים ותבקש אותו למנות ועדה כזאת ולקבוע סמכויותיה".

א. בהיר:

אני מציע שאח הסמכויות תקבע הוועדה, ושר המשפטים יקבע את ההרכב האישי.

היו"ר י. גורי:

נחליט בענין זה מחר בבוקר.

י. ספיר:

אני מבקש אינפורמציה מן המשרדים המתאימים, לענינים הבאים: (1) פרטי התנאים של קבלת כספי המענק האמריקני והתמורה של עודפי המזון; (2) מה הם התנאים שניחנו למפעל סיכר העומד לקום; (3) פורסם על הקמת מכוון ליצוא, משוחף לממשלה ולמשלחת הסיוע האמריקני; (4) איזה פשיטות רגל הובאו לידיעת הצבור והשלטונות; (5) מהם השנויים שהוכנסו לאחרונה בעקרונות השומה המשמשת יסוד לחלום הביטוח הלאומי, שבעקבותיהם חלה הגדלת התשלומים במס.